

Nr 667

Av fröken **Wetterström m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 46, angående förskollärarytbildningens organisation.*

(Lika lydande med motion nr 551 i Första kammaren)

I Kungl. Maj:ts proposition nr 46/1962 har ecklesiastikministern föreslagit förstatligande av förskoleseminarierna samt att förskollärarytbildningen från och med budgetåret 1962/63 skall stå under skolöverstyrelsens tillsyn. Dessa förslag hälsas med stor tillfredsställelse då de torde medföra en lösning av den allvarliga situation som frågan om utbildningen av förskollärare alltför länge befunnit sig i.

1958 års förskollärarytredning föreslog i sitt betänkande att såväl förskoleseminarierna som tillsynen över barnstugor, daghem, lekskolor och fritidshem skulle överföras till skolöverstyrelsen. I sin proposition har emellertid ecklesiastikministern framhållit att han inte funnit skäl föreligga att på nytt ta upp frågan om tillsynen över förskoleinstitutionerna då denna fråga prövats av 1960 års riksdag i samband med förslaget om ny barnavårdslag. En samordning av tillsynen på det centrala planet över såväl förskoleseminarier som verksamheten i dess helhet synes oss dock vara en så vital fråga att den bör tas upp i detta sammanhang.

Departementschefen anför att den sociala motiveringen för omhändertagande av barn i förskoleåldern i daghem och förskola alltjämt är starkare än den pedagogiska. Detta skulle alltså vara skälet för att tillsynen över verksamheten kvarlåg hos socialstyrelsen. Det torde också vara en vedertagen uppfattning hos den stora allmänheten. Sett ur samhällliga, arbetsmarknadspolitiska och rent sociala synpunkter kan resonemanget även äga sin riktighet, men om man närmare betraktar det arbete som utföres på dessa institutioner, är det de pedagogiska aspekterna som dominerar. På såväl daghem som lekskolor är det inte fråga om i första hand socialt arbete utan om en rent fostrande och pedagogisk verksamhet. Beträffande lekskolorna torde den pedagogiska karaktären numera allmänt ha accepterats och erkänts. När det gäller daghemmen däremot har man fastnat vid att verksamheten där omfattar en längre tid av dagen och därmed kommer att innefatta även en hel rad vårdmoment såsom matsituationer, vila, utevistelse etc. Här stöter man på en kompakt uppfattning som menar att vård och fostran är helt skilda ting. Man kan inte dra någon klar, entydig gräns emellan vård och fostran, när det gäller barn i förskoleåldern. De vårdande momenten innebär samtidigt fostran. Modern barnpsykologisk forskning

har mer och mer betonat just vårdssituationernas betydelse för den psykiska utvecklingen. Det är inte bara det att barn får den vård de behöver i kroppsligt hänseende som är av betydelse, utan i minst lika hög grad *hur* denna vård ges. Det sätt på vilket vårdssituationerna handhaves av den vuxne, antingen det sedan är modern eller en ställföreträdare, bidrar nämligen till att hos barnet skapa en grundläggande inställning till omvärlden med allt vad den rymmer av ting, människor och företeelser och även till det egna jaget och dess förmåga. Denna inställning kommer sedan mycket lätt att bli bestående och präglad även den vuxna människan. Vetenskaplig forskning har på senare år gett oss allt fler belägg för att det förhåller sig så. Dessa fakta har ännu ej blivit tillräckligt kända, och detta torde vara anledningen till att man fortfarande betraktar arbetet bland barn i förskoleåldern som en social verksamhet.

Tar man fasta på de rön som vetenskaplig forskning givit, kan man alltså inte bortse från att daghemmens uppgift innerst inne är av om möjligt än mer pedagogisk art än lekskolornas, eftersom den innebär betydligt fler fostrande moment. Det arbetsprogram, med utvecklande sysselsättningar, fostran till självständighet och samarbete etc., som gjorts att lekskolorna vunnit burskap som pedagogiska institutioner återfinnes på daghemmen. Där har det byggts ut med ytterligare fostrande moment och därvid blivit ännu mera omfattande.

Vi anser därför starka skäl föreligga att överflytta den centrala tillsynen över hela förskoleverksamheten till skolöverstyrelsen.

Det torde i detta sammanhang finnas anledning påminna om att det redan vid 1943 års riksdag framlades förslag om att den pedagogiska inspektionen över förskoleinstitutionerna skulle handhavas av skolöverstyrelsen. Riksdagen antog den framlagda propositionen och beviljade även medel. Redan år 1944 anhöll emellertid skolöverstyrelsen att bli befriad från denna sin inspekterande uppgift, under motivering att till socialstyrelsen knutits sakkunnig expertis för utövande av pedagogisk inspektion i och med att en konsulentbefattning för den halvöppna barnvården inrättats vid sagda styrelse.

Med avseende på organisationen på det lokala planet har ansvaret för förskoleverksamheten åvilat antingen barnavårdsnämnderna, skolstyrelserna eller privata sammanslutningar. Socialstyrelsen har sedan år 1944 handhaft den centrala tillsynen, och samarbetet med de lokala instanserna har såvitt man kunnat förstå gått friktionsfritt.

Den lokala organisationen anser vi sålunda kunna fortlöpa efter de linjer som på olika orter har visat sig vara de lämpligaste och gett gott resultat, även om den centrala tillsynen överflyttas till skolöverstyrelsen.

Med stöd av ovanstående hemställer vi,

att riksdagen måte besluta att den statliga tillsynsmyn-

digheten för förskoleväsendet skall vara kungl. skolöverstyrelsen.

Stockholm den 27 februari 1962

Karin Wetterström

Eva Karlsson

Eric Nilsson

Hans Nordgren
